

ITA

BÜLTEN BULLETIN

INFO-TÜRK AJANSI
INFO-TÜRK AGENCY
AGENTSCHAP INFO-TÜRK
AGENCE INFO TÜRK
INFO-TÜRK AGENTUR

TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING
CHARLES M. WISERPLEIN 13/2 - 1040 BRUSSEL
TELEFOON (32-2) 230 34 72, WET DEPOT: 2198
REKENING VAN INFO-TURK: BBL 310-0148714 - 02

Publicatie van onze artikels toegelaten
met de vermelding Agentschap Info-Türk

HAANDBLAD
Juni 1981
Nederlands: 19
Jaarabonnement
Benelux 350 BF
Elders 400 BF

NAVO KOMT MILITAIRE JUNTA VAN TURKIJE TER HULP

PARIJS (ITA) - De Vergadering van de Unie van West-Europa, parlementaire instelling van de NAVO besprak op 16 juni 1981 in Parijs een rapport getiteld "de Europese en Middellandse Veiligheid". Het rapport dat voorgesteld werd door de Commissie voor Defensie- en Bewapeningsvraagstukken beveelt de NAVO aan militaire hulp toe te staan aan Turkije, zoals blijkt uit volgende tekst:

"Turkije levert een belangrijke en waardevolle bijdrage tot de verenigde defensie in de streek van het oostelijk middellandse zeegebied, maar zal een bijkomende bilaterale hulp nodig hebben om een groot deel van zijn militaire uitrusting te moderniseren, vooral zijn pantservoertuigen, zijn antitankwapens en zijn voertuigen, met het oog op de verbetering van zijn mobiliteit. Men zal gemakkelijk het belang hiervan begrijpen wanneer men het huidig turks materiaal vergelijkt met dat waarover verscheidene landen van het oostelijk middellandse zeegebied beschikken, waarop we hiervoor reeds de aandacht vestigden."

Tijdens de discussie formuleerde het belgisch socialistisch parlementslid M. Claude Dejardin, volgende kritieken wat betreft de aanbeveling: /.

"Ik ben tegen het hoofdstuk over Turkije want in mijn ogen getuigt dit van een toegeeflijke, al dan niet flikflooiende houding ten overstaan van putchisten.

Men constateert eens te meer dat Turkije de zieke man van Europa is ; op economisch gebied: de ellende van het volk, de voortdurende werkloosheid, de toenemende inflatie; op politiek gebied : een militair regime met neiging tot de ordinairste dictatuur; op militair gebied : een groot leger, zeker, maar onderbewapend of slecht bewapend.

"Welnu, men vertelt ons dat sinds 5 jaar de materiële inspanning voor defensie 5,3% van het bruto nationaal produkt bedraagt, terwijl we in feite weten dat ze overeenkomt met 25%, dus met 1/4 van het nationaal budget van Turkije, terwijl het turks leger niet dezelfde problemen heeft, vooral wat betreft personeelskosten, als de oosterse legers aangezien de totaliteit van de ondergeschikte militairen, miliciens zijn die geen enkele bezoldiging krijgen, en dit gedurende twee jaar.

"Zo, wat? Waar gaat het geld heen? Men constateert sinds te lange tijd dat de legermacht, die door M. Bozzi gequalificeerd wordt als "vector van culturele ontwikkeling" - wat een humor!- heeft men het leger ooit gezien als zijnde vector van culturele ontwikkeling? - dat deze legermacht gestructureerd en getraind is, niet tegen een externe vijand maar tegen wat men noemt een "interne ondermijning".

Het leger is in feite samengesteld en getraind tegen het volk, vooral tegen de Koerden. M. Bozzi maakt trouwens zelf gewag van de rijkheid aan culturele verscheidenheid van Turkije, en dat is waar. Het is alleen spijtig dat de turkse overheid deze verscheidenheid niet erkent, en zelfs het recht van benaming van de Koerden verloochent in zijn eigen wetten en grondwet.

"En wanneer men gewag maakt van destabiliserende gebeurtenissen aan deze oostelijke zijde van de Middellandse Zee moet men weten dat het voornaamste deel van de turkse elitetroepen zich reeds verscheidene jaren in oostelijk gebied bevindt, niet om de grens te bewaken maar om de Koerden te bedwingen, die het onontbeerlijk recht op zelfbeschikking eisen.

Meer dan 2/3 van de effectieve turkse militairen zijn aangesteld voor handhaving van de orde, alhoewel het terrorisme vandaag gelukkiglijk gesmoord is, en lang niet meer zo erg is als vroeger. Maar dit is op zichzelf een bekentenis: het is niet tegen het terrorisme dat men de orde handhaaft, het is tegen de volksmacht, tegen de arbeiders die eventueel zouden eisen wat hen toekomt en die zouden vechten om hun lot te verbeteren.

"Men zegt ons dat vooral de luchtmacht gemoderniseerd wordt. Ik ging verleden week naar het belgisch parlement om een vraag te stellen over de overdracht van 75 Starfighter-vliegtuigen aan Turkije, dezelfde vliegtuigen waarover ons verteld werd dat ze onmiddellijk vervangen moesten worden in België omdat ze een permanent gevaar betekenden voor de burgerbevolking, wegens hun onveiligheid tijdens de vlucht. Het spijt me dat de veiligheid van het turks volk niet even waardevol is als deze van het belgisch volk. De turkse luchtmacht moderniseren met Starfighters lijkt me wat eigenaardig!

Wat betreft het politiek aspect verwijs ik - zonder dit te herlezen, maar daartoe ben ik eventueel bereid - evenveel naar artikel 55 C van het Handvest van de VN als naar de inleidingen van het Verdrag van Brussel en het Noordatlantisch Verdrag: deze verklaren de wil van de ondertekenaars om te vechten voor het respect van de rechten van de mens en voor de instandhouding van de fundamentele vrijheden. Zou het slechts literaire gepastheid zijn, of folklore, of politiek argument, dat deze vermelding in onze verdragen staat, of gaat het erom te zeggen "Doe wat ik zeg maar doe niet wat ik doe."?

"Het is M. de Voorzitter Cavaliere die gewag maakte van de toename van de spanningen in het middellands gebied, maar ik denk dat deze niet allen dezelfde oorsprong hebben. Het is waar: stijgende spanning in het middellands gebied, staatsgreep in Turkije, waar de democratie vermoord werd, poging tot staatsgreep in Spanje, gelukkiglijk mislukt, een weinig stabiele politieke situatie in Italië, dreiging in Griekenland, zelfd dreiging in Portugal. Ja, er zijn spanningen in de streek, maar zij hebben niet altijd de oorzaak die men op eenzijdige wijze aangeeft binnen deze omheining.

"Het is juist dat men de Europese solidariteit moet toepassen op de armste volkeren. Zij die, ondanks de crisis, nog genieten van een comfortabel leven hebben als taak een substantiële economische hulp toe te staan aan hun zwakste compagnons. Ik ben hierover volledig akkoord op voorwaarde dat we tezamen het respect voor de rechten van de mens en voor de fundamentele vrijheden voor iedereen kunnen instandhouden.

"Ik zal het postulaat, ingeschreven in paragraaf 3.38 van het rapport, over het vertrouwen in de militairen, niet aannemen.

"Zijn de leden van de vergadering op de hoogte van het perscommuniqué van de Nationale Veiligheidsraad, dat op 2 juni ll. een nieuwe reeks verbodsbepalingen bekend maakte die de politieke activiteit in Turkije treffen? Het is vanaf nu verboden voor oud-parlementsleden verklaringen af te leggen of artikels te schrijven met betrekking op de vroegere periode. Tussen de andere beperkingen van de raad zijn ook deze : ruzies, vooral politieke, zijn verboden op alle niveau, de dekretten van het krijgswetbestuur zullen niet betwist worden - zelfs niet gecommuniceerd - en de publicaties worden gecensureerd.

"Ik vrees spijtig genoeg dat ik het sinds september bij het rechte eind heb : het is voor militairen onmogelijk een democratisch regime te installeren want de democratie zoals wij, parlementsleden, ze opvatten is onverenigbaar met deze van de kazernes.

"Ik stem tegen het aanbevelingsproject."

1500 EISEN TOT DOODSTRAF IN TURKIJE !

Brussel (ITA) - Het Europees Comité van de Unie voor Democratie in Turkije publiceerde op 26 juni 1981 volgend perscommuniqué :

Het bloedbad van de junta in Turkije bereikt ongelooflijke proporties. Twee andere jonge militanten werden gistermorgen in Istanbul opgehangen.

Kadir Tandoğan en Ahmet Saner (links) werden op 14 oktober 1980 door het militair tribunaal van Istanbul ter dood veroordeeld. Tandoğan en Saner zijn het 7de en het 8ste slachtoffer van de beulen van de junta van Evren. Zes andere jonge militanten werden sinds de militaire coup van 12 september 1980 opgehangen. Veysel Guney (links), de laatste, werd op 11 juni opgehangen.

Het aantal eisen tot doodstraf van de militaire procureurs bereikt trouwens een totaal van 1500 !! 1500 activisten waarvan 1200 van links en 300 van uiterst rechts maken kans in de nabije toekomst dezelfde weg op te gaan als de 8 voorgaanden.

De militaire dictatuur heeft zelfs niet meer het ekskuus jacht te maken op "terroristen". De militaire procureur van Istanbul eist nu ook de doodstraf voor 51 leiders van DISK, (Confederatie van Progressistische Vakbonden van Turkije) en voor zijn voorzitter Abdullah Bağtürk, die gevangen gehouden en gefolterd worden in militaire gevangenissen sinds de staatsgreep van 12 september 1980.

Het is de eerste maal in de geschiedenis van Turkije dat vakbondsmensen het risico lopen de doodstraf te krijgen, en dan nog omdat ze de rechten van de arbeiders verdedigd hebben, door het uitoefenen van wettige vakbondsactiviteiten. (DISK kreeg verbod van activiteiten op 12 september 1980, en de leiders worden gevonnist voor feiten van vóór de staatsgreep.)

Het afschuwelijke van deze nieuwe terechtstellingen achtervolgt Turkije. Het proces van DISK met zijn 51 eisen tot doodstraf toont heel goed dat het doel van de junta van Turkije niet de strijd tegen het "terrorisme" is, maar een meedogenloos besluit om al zijn tegenstanders fysiek te elimineren.

Deze terechtstellingen kunnen voorkomen worden. Deze onschuldigen kunnen gered worden. De Unie voor Democratie in Turkije doet eens te meer een beroep op de democraten van Europa, op alle democratische organisaties en instellingen om te handelen zonder een ogenblik te verliezen, en de bloedige dictatuur te beletten nieuwe misdaden te plegen.

DE REPRESSIE RICHT ZICH NAAR DE INTELLECTUELEN

De militaire junta van Turkije houdt sinds 12 september 1980, de dag van de coup, niet op te verklaren dat ze aan de macht kwam om de orde te herstellen en het terrorisme te bestrijden.

Deze verklaring, die telkens herhaald wordt, "overtuigde" de kringen van de NAVO en de reactionaire machten van Europa. Nochtans wezen de democraten en de progressisten van Turkije vanaf de eerste dag op de fascistische, repressieve en anti-democratische zijde van de staatsgreep.

De evolutie in Turkije bevestigt van dag tot dag de diagnose van de democratische machten van Turkije, en de schandelijke manipulatie van bepaalde media betreffende dit onderwerp.

Het "glimlachend" masker van de "democratische anti-terroristische militairen" verschuift iedere dag een beetje meer en laat het ware gezicht van de bloedige dictators zien.

Ziehier de lijst van de repressie over de laatste drie maanden, tegen de intellectuelen, artiesten en journalisten die toch niet kunnen beschouwd worden als "terroristen" of "verdorven politici". Deze lijst, alhoewel onvolledig, volstaat om aan te tonen dat het werkelijk objectief van de militairen niet de strijd tegen het terrorisme is (dat door hen zelf veroorzaakt wordt dankzij de organisatie "contra guerilla", die zijn zetel heeft in de Generale Staf van het turks leger) maar wel het uitoefenen van een wilde repressie tegen de progressistische en democratische machten van Turkije.

- 16/4 - M In Adana werden 7 leraars van de AITIA, de academie voor economische en handelwetenschappen voor het militair gerecht gedaagd.
- 18/4 - C De verantwoordelijken van de krant "Politika", Tamer Kayas en Aydan Engin worden veroordeeld tot 1,5 jaar gevangenis door het militair tribunaal van Istanbul.
- 22/4 - M De verantwoordelijke van de krant "Halkin Yolu", Mehmet Ceri wordt veroordeeld tot 18 jaar en 11 maanden gevangenis door het militair tribunaal van Istanbul.
- 29/4 - H Saban Bilgin, verantwoordelijke van de krant "Kurtulus Yolu" werd veroordeeld tot 8,5 jaar gevangenis door het militair tribunaal van Istanbul, wegens communistische propaganda.
- 2/5 - H Enis Riza Sakızı, vertaler, werd veroordeeld tot 1,5 jaar gevangenis wegens communistische propaganda langs vertaling.
- 2/5 - T 25 leraars van de faculteit van werktuigkundig ingenieur, een afdeling van de metalurgie van de Egeïsche universiteit, werden voor het militair tribunaal van het Egeïsch gebied gedaagd, met een eis van een jaar gevangenis wegens machtsmisbruik.
- 2/5 - C Het militair tribunaal veroordeelt de verantwoordelijke van de krant "Ilerici Yurtsever Gençlik", Erhan Tuksan, tot 14 jaar gevangenis, en de verantwoordelijke van de krant "Savaş Yolu", Candemir Özden, tot 13 jaar gevangenis.
- 7/5 - C Hasan Baki Kurtoğlu en Haluk Berberoğlu worden veroordeeld tot 7 jaar gevangenis door het militair tribunaal van Ankara, krachtens artikel 142 van de turkse strafwet.
- 7/5 - T Yalçın Kuşuk, auteur van "Thesis over Turkije" wordt gearresteerd in Ankara.
- 7/5 - C Ertuğrul Okuyan wordt door het militair tribunaal van Adana veroordeeld tot 7,5 jaar gevangenis wegens communistische propaganda langs zijn edities.
- 8/5 - C De journalist Kurtul Altuğ wordt ondervraagd door de krijgswetoverheid over de drukkerij van Emaş (die toebehoort aan een syndicaat "Genel-İş", aangesloten bij DISK).
- 10/5 - C Het toneelstuk "Iedere dag opnieuw", voorgesteld door Genco Erkal in het theater "Dostlar" werd verboden onder het voorwendsel van "aanslag op de openbare orde" door de krijgswetoverheid van Istanbul, ondanks de verklaring van de procureur van Bergoğlu, dat het stuk geen "misdadige elementen" bevatte.

- 12/5 - C De 2de editie van de gedichtenbundel van Ataoğlu Berhamoğlu, "Regen... Noch Poëzie", die reeds verspreid werd, wordt aangeslagen door de krijgswetoverheid.
- 13/5 - M Ihsan Fatih Yıldız (zoon van ex-senator Ahmet Yıldız) wordt door het militair tribunaal van Ankara veroordeeld tot 4 jaar en 2 maanden gevangenis en tot 1 jaar en 4 maanden verbanning krachtens artikel 142 van de türkse strafwet, wegens zijn boek "Zo'n passie", die reeds gedrukt maar nog niet verspreid werd.
- 13/5 - H Het wetsontwerp over het hoger onderwijs werd, tijdens de discussie van de "Hoge Kamer voor Wettelijke Schikkingen" gewijzigd, in plaats van de 5 jaar die men eerst voorzag, zullen de studenten die betrokken zijn bij "anarchistische akties" vanaf nu het recht tot studie voor altijd ontnomen worden.
- 13/5 - T Het proces van de voorzitter van AITIA, professor Mükrimin Altıntaş, en van 6 andere leraars begint, met een eis van 6 jaar gevangenis.
- 14/5 -TH De programma's van Melike Demirağ op de belgische TV worden heftig aangevallen.
- 14/5 - M Ercan Eyüboğlu, leraar aan de universiteit van Hacettepe (Ankara) wordt gearresteerd.
- 17/5 - C De vervolgingen, ingesteld tegen 31 leiders van de jury-commissie die de prijs van de Commissie van de Turkse Taal toekende aan de dichter Yaşar Miraç voor zijn werk "De jongeman van Trabzon", wegens "belediging aan de vertegenwoordigers van de orde", hebben geen gevolg. De vervolging werd ingesteld na een uitdagens artikel van Ahmet Kabaklı in het dagblad "Tercüman".
- 20/5 - T De dichter Ataoğlu Berhamoğlu wordt gearresteerd en nadien terug vrijgelaten na ondervraging, wegens zijn gedichtenbundel die aan zijn 2de uitgave toe is.
- 22/5 - T Sinds 12 september werden meer dan 4000 leraars vervolgd wegens het "aanzetten van de studenten tot ideologische akties of tot boycot", meer dan 70 werden ontslagen.
- 24/5 - C De magazines "Modern" en "Yıldız" die in Istanbul gepubliceerd worden mogen niet meer verdeeld worden in de streek van Adana, tengevolge van een beslissing van de krijgswet.
- 24/5 - C In Bursa werd Necla Kura, studente aan de Academie voor economische en handelwetenschappen, gearresteerd omdat ze communistische propaganda maakte.
- 25/5 -HT De akteur Tarik Akan wordt berispt voor zijn kritiek op de censuur in Turkije.
- 27/5 - M De arbeider Fethullah Saçlı werd gearresteerd omdat hij "glimlachte" tijdens het nationaal volkslied bij een vergadering op 23 mei in Erzurum.
- 30/5 - C De dichter Rıza Zelyut wordt gevonnist door het militair tribunaal van Istanbul met een eis van 2,5 jaar gevangenis voor "belediging aan de legermacht van de staat", in zijn werk "De Oneindige Halve Dag".
- 30/5 - C De zangeres Selda Bağcan werd gearresteerd wegens communistische propaganda door middel van muziekcassette, voor een opname uit 1978.
- 30/5 - C De realisator van het programma over anarchie en etreur dat op de TV uitgezonden werd, Baki Özlhan, werd ontslagen omdat hij in zijn programma de voorzitter van het syndicaat YOL-İŞ, dat verboden werd door de junta (althoewel aangesloten bij TÜRK-İŞ) aan het woord liet. De chef van het TV-departement, Tarcan Gönenc en 6 leiders van de TV werden naar passieve posten overgeplaatst.
- 31/5 - C Als gevolg van de ontslagen op de TV nam adjunct president-generaal Doğan Erdem ontslag. De lege plaatsen zullen ingenomen worden door een generaal en een kolonel.
- 2/6 - C De 3de editie van het werk van Adalet Ağaoğlu, "De Fijne Roos van mijn Gedachten" werd aangeslagen door de procureur van Istanbul krachtens artikel 159 van de türkse strafwet (belediging aan de regering). De militaire procureur spande een proces in tegen de werken

- van Talip Apaydin, de roman "Idris gaat naar de stad" en de verhalenbundel "Het Schrift op de Muren".
- 3/6 - T Tarik Akan wordt gearresteerd onmiddellijk na zijn terugkeer uit Duitsland.
- 4/6 - M De adjunct president-generaal van de TV, Tekin Gürzûmar en de artistieke raadgever van de directeur-generaal van de TV, Tekin Armansoy, namen ontslag, zodat de 4 plaatsen van adjunct-chef bij de TV vakant zijn.
- 4/6 - C De schrijver Rifat Ilgaz werd gearresteerd in Code, waar hij verbleef.
- 4/6 - M De karikaturist Seydali Gonen van het dagblad "Dünya" werd veroordeeld tot het betalen van een boete van 5500 TL voor een karikatuur die gepubliceerd werd onder de titel "De arbeiders en de dwergen".
- 4/6 - M 21 studenten van de school van Ismam en van Hatip (godsdienstig) werden gearresteerd omdat ze blanco bladen afgaven op het examen van "Geschiedenis van de Republiek".
- 4/6 - M De verdeling in Turkije van het blad "El Ahbar", gepubliceerd in Toronto (Canada) werd verboden.
- 5/6 - C Wegens de laatste wijziging van de krijgswet kan de schrijver Lütflü Oflaz niet in beroep gaan tegen de 1,5 jaar gevangenis waartoe men hem veroordeelde.
- 5/6 - C De hoofdredacteur van de krant "Devrimci Derleniş", Fettah Ayhan Erhan wordt veroordeeld tot 11 jaar en 8 maanden gevangenis en tot 3 jaar en 5 maanden verbanning, door het militair tribunaal van Ankara, voor belediging van de ordemachten.
- 6/6 - C In het Egeïsch gebied wordt de verdeling verboden van het dagblad "De Nieuwe Tolk", dat gepubliceerd werd in Ankara.
- 6/6 - M Twee personen die men arresteerde toen ze affiches plakten werden veroordeeld tot 2 jaar en 8 maanden gevangenis door het militair tribunaal van Ankara. (Hun straf werd verdubbeld omdat de feiten gebeurden op de feestdag van de republiek.
- 7/6 - C In Bandırma werden 4 leden van de organisatie "Yurtsever Cençlik Derneği" (de jonge patriotten) elk veroordeeld tot 1 jaar gevangenis voor het op de muren schrijven van slogans die communistische propaganda maakten.
- 7/6 - T Cem Karaca, die niet gehoorzaamde aan het bevel naar het land terug te keren wordt gevonnist met een eis van 10 jaar gevangenis voor het maken van communistische propaganda met zijn plaat getiteld "I mei".
- 7/6 - H De dichter Rıza Zelyut werd veroordeeld tot 1,5 jaar gevangenis door het militair tribunaal van Istanbul voor zijn gedichtenbundel "De Oneindige Halve Dag".
- 7/6 - C Mehmet Kemal en Okaty Gönensin, hoofdredacteurs van het dagblad "Cumhuriyet" worden gearresteerd wegens een ironisch artikel over de macht van de militairen. Gönensin werd later vrijgelaten.
- 9/6 - C Het disciplinair reglement van de primaire en secundaire onderwijsinstellingen wordt gewijzigd. Zij die betrokken zijn bij anarchistische acties en zij die de vlaggeceremonies niet bijwonen zullen uit de instelling verjaagd worden.
- 9/6 - C Het militair tribunaal veroordeelde het team van het dagblad "Ortaköy postası" tot 6 maanden en 20 dagen gevangenis wegens anti-secularisme. Het team bestaat uit chef Nacati Sağ en hoofdredacteurs Eşref Tutak en Ömer Faruk Oba.
- 10/6 - C De hoofdredacteurs van het dagblad "Cumhuriyet", Oktay Gönensin en Oktay Akbal werden veroordeeld tot 3 maanden gevangenis wegens hun kritiek op een prefect.

RAPPORT VAN AMNESTY INTERNATIONAL OVER TURKIJE

PARIJS (ITA) - Tijdens de vergadering van het Comité voor Politieke Zaken van de Raad van Europa, op 28 april 1981, gaf Anne Burley, onderzoeker voor Turkije namens Amnesty International, volgende uiteenzetting :

"Sinds 1972 ben ik onderzoeker voor Amnesty International wat betreft Turkije, en in deze beroepshoedanigheid bezocht ik Turkije zesmaal, de laatste maal van 17 tot 25 april dit jaar, toen ik één van de twee afgevaardigden was die besprekingen voerden met de turkse overheid over de bekommernissen van Amnesty International in Turkije. De andere afgevaardigde was Admiraal Backer van de nederlandse marine, die onlangs met pensioen ging. Wij hadden officiële ontmoetingen met generaal Oztorun, onderstafchef, generaal Ergun, de krijgswetcommandant van Ankara, generaal Bölügirey, coördinator van de krijgswetbesturen, Fahri Gürgüllü, hoofd van de turkse politie, M. Turkman, minister van buitenlandse zaken en professor Oztrak, minister van staat. We hadden ook niet-officiële ontmoetingen met ex-premiers Ecevit en Demirel, met advocaten - inclusief de voorzitters van de turkse advocatenorde en deze van Istanbul - en met journalisten, verwanten van gevangenen en vrijgelaten gevangenen.

"Alhoewel we geen lid van de Nationale Veiligheidsraad konden ontmoeten zoals we verzocht hadden, en we op voorhand verwittigd werden dat we niet met gevangenen mochten spreken, konden we anderzijds rekenen op de medewerking van de turkse regering, en onze pogingen om informatie te vergaren uit andere bronnen betreffende de interesses van Amnesty werden niet belemmerd. Ik moet er nochtans op wijzen dat de machthebbers met wie we spraken niet altijd even eerlijk waren met ons, en soms leek het of ze ons opzettelijk misleidden. De feiten waarover we discussiëerden en aanvullende informatie zochten waren de "gewetens"-gevangenen - de mensen die gevangen zitten wegens hun politieke opvattingen, geloof of ethische oorsprong, die geen standpunt verdedigden of geweld pleegden; eerlijke processen voor alle politieke gevangenen; de wrede, onmenselijke en vernederende behandeling van gevangenen en het toepassen van de doodstraf. De klemtoon van mijn uiteenzetting aan U ligt op de behandeling van de gevangenen, maar ik wil uitweiden over de andere onderwerpen wanneer daarom verzocht wordt.

"Vóór ons bezoek aan Turkije had Amnesty International een aanzienlijk aantal berichten ontvangen, dat gevangenen in Turkije aan foltering onderworpen worden. We hadden informatie over 22 gevallen van personen die stierven in de gevangenis sedert de militaire machtsovername van 12 september 1980. Deze gevallen werden gemeld aan de autoriteiten en vele werden vermeld in de turkse pers. De overheid reageerde door te stellen dat foltering niet toegestaan is door de turkse wet, niet getolereerd wordt door de overheid, en dat alle berichten onderzocht zouden worden. Sommige onderzoeken werden verricht en in een paar gevallen werd overgegaan tot vervolging van de verantwoordelijken van de mishandeling. Amnesty International prijst deze aanwijzing dat foltering officieel niet getolereerd wordt in Turkije, maar in onze discussie met de overheid drongen we aan op het feit dat onze ervaring ons doet geloven dat verdere voorzorgen nodig zijn om de gevangenen te beschermen tegen deze mishandeling. We legden vooral de nadruk op de gevaren van een wet die toelaat gevangenen tot 90 dagen lang op te sluiten, zonder toegang voor advocaten of verwanten. In de praktijk wordt deze periode soms zelfs overschreden. Wij wezen op de nood aan klare, precieze en publieke instructies aan het militair en politie-personeel, die de mishandeling absoluut verbieden.

Het spijt me te moeten zeggen dat de informatie die we in Turkije uit onofficiële bron verkregen, ons geloof, gebaseerd op vroegere inlichtingen, bevestigt, dat foltering in Turkije momenteel algemeen verspreid is en als routine toegepast wordt in politieburelen en in militaire instellingen in heel het land.

"Ik bracht uit Turkije verklaringen mee van mensen die gefolterd werden-sommige interviewde ik- alsook medische rapporten die de beweringen

staven, informatie over folteringen verstrekt door journalisten, advocaten en verwanten, en een lijst van 106 personen, sommigen in de gevangenis, sommigen vrij, die bereid zijn te getuigen over foltering van henzelf en anderen. Het patroon en de methodes van de foltering, de plaatsen waar het gebeurt en het gebruikte materiaal duidt, denk ik, zonder twijfel op een systematische toepassing, en niet op een occasionele misstap vanwege individuele politiemannen en soldaten. De foltermethoden zijn o.a. de *falaka* (het slaan op de voetzolen), elektrische schokken op alle lichaamsdelen, ontering door knuppel of stok en het slaan op alle delen van het lichaam. Meldingen van foltering komen uit alle delen van Turkije, maar sommige plaatsen komen geregeld terug - o.a. de Iste afdeling van de politiehooftkwartieren van Ankara en Istanbul, het politiehooftkwartier van Bursa, de Davutpasa-gevangenis in Istanbul, het Üsküdar-politiebureau van Istanbul en de militaire kazerne Samandra in Istanbul.

"Deze informatie maakt, volgens mij, onweerlegbaar duidelijk dat foltering in Turkije op zo'n grote schaal toegepast wordt dat het onmogelijk is dat ze uitgevoerd wordt zonder officiële sancties. Nochtans stelt de overheid, zoals ik reeds eerder zei, in bepaalde gevallen een onderzoek in, vooral wanneer er een dode valt; niet alle berichten waarop men hen wijst worden onderzocht, en in de gevallen die onderzocht werden is het soms twijfelachtig of de actie van de overheid voldoende is om te verzekeren dat hun bedoelingen aangaande foltering van gevangenen onmiskenbaar duidelijk zijn. Het geval van İlhan Erdost verschaft twee voorbeelden die dit kunnen illustreren: alhoewel de 4 soldaten die opdracht kregen M. Erdost dood te slaan in de gevangenis zitten terwijl hun proces verdergaat, blijft de onderofficier, die tevens opdrachten kreeg in verband met zijn dood, in vrijheid. Dit wordt vooral opgemerkt in een tijd dat vele andere mensen die zelfs niet beschuldigd worden van verwickeling bij gewelddadige acties, gevangen gehouden worden gedurende verscheidene maanden. Het tweede voorbeeld betreft de verklaring van de commandant van de militaire gevangenis van Mamak, Taci Tetik, aan de aanklager van de krijgswet van Ankara, in verband met het onderzoek aangaande de dood van İlhan Erdost. Hij zei: "Ik had opdracht gegeven dat, wanneer het voorwerk gedaan was, alle gevangenen, uitgezonderd de bejaarden, vrouwen en kinderen, de invaliden en de zieken, met een knuppel moesten geslagen worden, elk een paar maal onder de gordel op hun gevoelige plaatsen, en op hun handpalmen, en men moest hen verwittigen niet naar de gevangenis terug te komen. Ik ga dit bevel niet loochenen. Mijn doel was de discipline te verzekeren." Op 11 november 1980 zond kapitein Sezai Aydınlı, de militaire aanklager, 25 documenten van zijn onderzoek en een brief naar het bureau van de krijgswetcommandant van Ankara, waarin hij formeel verwittigde dat kolonel Raci Tetik een overtreding beging op artikels 109 en 456 van de Turkse strafwet en beroepde zich op artikels 93 en daaropvolgend op wetsartikel 353. Tot nu toe werd niets ondernomen tegen kolonel Tetik.

"Men sprak me veel over de moeilijkheden die mensen ondervinden die klachten indienen over foltering en over bedreigingen aan hen en aan hun familie. Eén geval hiervan is Hasan Ayvaz, lid van het Maras-comité van de Turkse Arbeiders- en Boerenpartij, die in hechtenis genomen werd in januari 1981 en die men folterde. Zijn vader diende formeel een klacht in bij de autoriteiten namens hem, en werd toen zelf gevangen genomen en gefolterd. Men dwong hem de naam te zeggen van de advocaat, Mustafa Unutmaz, die de aanklacht opmaakte, en in februari werd M. Unutmaz ook gevangen genomen en gefolterd. Zijn vader ging naar Ankara en bracht advocaten op de hoogte, wat resulteerde in een klacht van de voorzitter van de Turkse advocatenorde aan de minister van justitie over deze bemoeïing met een advocaat tijdens zijn beroepsbezigheden. M. Unutmaz werd vervolgens vrijgelaten, ongeveer één maand na zijn opsluiting. Voor zover ik weet blijft zijn cliënt in de gevangenis, alhoewel de partij waarvan hij lid is niet schuldig is aan geweldpleging of geen standpunt verdedigt. Andere leden van dezelfde partij werden gefolterd en zitten in de gevangenis.

"Dit brengt me tot een andere bekommernis van Amnesty International, namelijk de opsluiting van vele mensen die duidelijk niet betrokken zijn bij het geweld dat een noodtoestand schiep in Turkije de laatste jaren. Daaronder behoren de leden van het uitvoerend comité van de turkse arbeiderspartij, functionarissen van DISK, de confederatie van revolutionaire vakbonden en leden van de Nationale Heilspartij, wiens proces momenteel gevoerd wordt. M. Ahmet Isvan, ex-burgemeester van Istanbul, is een andere gevangene die onmogelijk met geweld geassocieerd kan worden. Amnesty kreeg ook informatie over journalisten die veroordeeld werden voor artikels die ze schreven, en over advocaten, naast het geval dat we reeds aanhaalden, die gevangen gezet werden in de loop van de uitoefening van hun beroepsbepaaldheden. Pas hoorde ik dat M. Ergumen Tahiroglu, één van de advocaten van de ambtenaren van DISK, zelf in hechtenis genomen werd in Istanbul. Alle advocaten met wie ik sprak, inclusief de voorzitter van de advocatenorden, benadrukte de moeilijkheden die ze ondervonden bij de voorbereiding van een degelijke verdediging van hun cliënten, en zij legden vooral de nadruk op de gevaren van de arrestatieperiode van 90 dagen, tijdens dewelke zij geen enkel contact hebben met hun cliënten. Dit verbod tot contact met de gevangenen wordt steeds weer aangehaald door familieleden, advocaten en anderen die belang stellen in het welzijn van de gevangenen. De advocaten zijn ook bekommerd om de nieuwe wet die bepaalt dat veroordelingen van minder dan drie jaar niet in beroep kunnen gaan.

"Ik zou heel duidelijk willen stellen dat Amnesty International niet suggereert dat de foltering begon na de militaire machtsovername in september 1980. Tijdens mijn vorig bezoek aan Turkije in mei 1980 ondervond ik dat foltering op grote schaal toegepast werd en men verschaft mij informatie over foltering door zowel linkse als rechtse partijen en groeperingen. Amnesty International wees alle regeringen van Turkije tijdens de laatste 10 jaren op berichten van foltering. In een recente editie van het tijdschrift Arayis beweert M. Bulent Ecevit dat foltering bijna een traditie is bij de turkse politiek, dat dit te wijten is aan een tekort aan training met detectie-methoden en dat foltering toegepast werd door alle regeringen in verschillende graden. Het nummer waarin hij dit schreef werd verboden, zoals ook alle papieren die over foltering handelen. Niettegenstaande hebben het aantal gevangenen die momenteel opgesloten zitten en de verlenging van de arrestatieperiode tot 90 dagen de situatie ongetwijfeld verergerd, en al de tijd wordt de aandacht van Amnesty International op nieuwe doden tijdens hun arrestatie gevestigd. Men gaf mij een lijst van 36 personen die zouden gestorven zijn tijdens hun hechtenis sinds september 1980, waaronder de 22 namen die Amnesty International reeds bekend waren.

"Niemand in Turkije ontkent dat er gefolterd wordt; de kwestie is op welke schaal, en tot hoever men kan zeggen dat dit regeringspolitiek is. Ik wil erop wijzen dat foltering als routine kan toegepast worden op grote schaal - zoals ik denk dat het vandaag in Turkije gebeurt - zonder dat hiertoe opdracht kwam van het hoogste niveau, maar om foltering te voorkomen is het nodig dat de autoriteiten zich zelf richten op het probleem, krachtig en vastberaden. Ik ben er niet van overtuigd dat de acties die tot nu toe ondernomen werden door de autoriteiten in Turkije enig resultaat hadden. De kwestie van toegang tot de gevangenen is kritiek, en zolang advocaten en familieleden geen toegang krijgen tot de gevangenen gedurende de arrestatieperiode, ben ik bang dat de foltering zal verdergaan.

Dank U. "

 HET BULLETIN VAN HET INFO-TURK AGENTSCHAP
 ZAL NIET VERSHIJNEN IN DE MAAND JULI NA
 DIT NUMMER. DE PUBLIKATIE WORDT HERNOMEN
 IN DE MAAND AUGUSTUS 1980.
